

УПРАВЛІННЯ В СФЕРІ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ТА СПОРТУ В КОНТЕКСТІ ОСВІТНЬОЇ РЕФОРМИ В УКРАЇНІ

Сучасна ситуація в сфері фізичного виховання та спорту в Україні є вкрай невтішною. Проблеми полягають як у недостатньому фінансуванні аматорського спорту і спорту вищих досягнень, так і в неефективній системі управління такою важливою сферою. У контексті здоров'язбереження ситуація взагалі невтішна. Середня тривалість життя в Україні на п'ять років нижча, ніж у Європейському регіоні, і на дев'ять років нижча, ніж у країнах Європейського Союзу. За даними Державного комітету статистики України, лише 15% загальної кількості наших громадян є старшими за 65 років. Порівняно з країнами Європи смертність населення в Україні практично вдвічі вища (14,7 випадку на 1000 населення проти 6,7 в країнах - членах Європейського Союзу). При цьому смертність від серцево-судинних захворювань є однією з найвищих у світі та становить 67,3% у структурі загальної смертності, а смертність від онкологічних захворювань - 13,3% (дані МОЗ України за 2014 рік). Фактично, ці два класи хвороб визначають 80% щорічних втрат населення України [4].

Мета роботи. У статті простежимо особливості управління в сфері фізичного виховання та спорту в контексті освітньої реформи в Україні. Під час підготовки статті використовувалися методи аналізу правових норм (в руслі узагальнення й систематизації норм чинного освітнього законодавства).

Результати дослідження та їхнє обговорення. Удвічі вищим за країни Європейського Союзу є й рівень малякової смертності, що вважається одним із основних показників якості роботи системи охорони здоров'я. При цьому показник природного приросту населення в Україні залишається від'ємним, а сумарний коефіцієнт народжуваності становить лише 1,5 дитини на одну жінку, тоді як для досягнення рівня простого відтворення населення він має становити 2,03-2,08.

За роки незалежності (1991 рік - початок 2014 року) Україна втратила понад 6,5 мільйона населення (за даними Державної служби статистики України - 6,518 мільйона). І це втрати - до початку антитерористичної операції на сході України [4].

Така статистика наводиться в офіційному документі – результаті парламентських слухань, які відбувалися у Верховній Раді України в грудні 2015 року.

Констатуємо, що в руслі політичної реформи в Україні, процесів

децентралізації поки не створюється ефективна система функціонування спортивних закладів, установ, які б сприяли залученню населення (за місцем проживання, місцем роботи тощо) до занять руховою активністю. Існуюча система в управлінні спортом не створює оптимальних умов для досягнення нашими професійними спортсменами високих результатів.

Нормативно-правову основу функціонування органів державної влади сьогодні складають Конституція України, Закон України «Про фізичну культуру та спорт», Закон України «Про вищу освіту» (в контексті змін освітнього законодавства) та ін. [1-3].

Погоджуємося з думкою низки вчених, що цю проблему підвищення ефективності та дієвості системи управління у сфері фізичного виховання та спорту можна вирішити шляхом створення міжгалузевого міністерства (чи іншого органу центральної виконавчої влади). Оскільки до організації фізичного виховання долучаються структури системи освіти, органів внутрішніх справ, прикордонної служби, оборони та ін., така потреба сьогодні є нагальною.

Терміново потрібно проводити активну державну та громадську роботу, спрямовану на зміцнення цінностей здорового способу життя нації, їхнє пропагування. Тому в своєму дисертаційному дослідженні ми наполягаємо на необхідності формування валеологічної компетентності населення. Така здатність полягає у формуванні потреби в здоров'язбереженні себе, своєї родини, друзів, колег, активні форми відпочинку й дозвілля.

Реалізація державної політики в сфері фізичного виховання та спорту буде ефективною за умов:

- виховання потреби в заняттях фізичною культурою та спортом та її задоволення;
- збереження та розвитку діючої мережі фізкультурно-оздоровчих закладів за місцем проживання та у місцях масового відпочинку населення як умови залучення різних верств населення до оздоровчого дозвілля;
- здійснення заходів щодо збереження існуючої матеріально-технічної спортивної бази, здійснення контролю за використанням її за призначенням;
- проведення просвітницької роботи з питань оздоровлення населення засобами фізичної культури і спорту;
- організація та проведення змагань, конкурсів, показових виступів, фестивалів, спортивних свят та інших заходів за місцем проживання і в місцях масового відпочинку населення;
- обладнання та утримання фізкультурно-оздоровчих і спортивних споруд за місцем проживання та в місцях масового відпочинку населення.

Отже, пріоритетного значення набуває також розвиток масовості та доступності спорту в суспільстві, або іншими словами – спорту для всіх. У світовій системі масовий рух «Спорт для всіх» зародився в середині 60-х років і має сталі традиції. Його концепція була прийнята Радою Європи як довгострокова спортивна програма. На початку 80-х років цей рух набув

особливої популярності в багатьох країнах світу. У населення стрімко виростав інтерес до нього з точки зору оздоровлення і підвищення фізичної готовності. Україна приєдналася до цього процесу і відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 18 січня 2003 року №49 в країні утворюється мережа центрів фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх». На сьогоднішній день в Україні діє близько 200 центрів «Спорт для всіх» – у всіх областях, багатьох містах та районних центрах. Однак функціонування такої установи поряд з фізкультурно-спортивними товариствами, громадськими спілками не може бути панацеєю від такої ситуації, яка склалася. Тільки шляхом проведення цілеспрямованої державної політики й дієвої системи управління сфера фізичного виховання і спорту зможе успішно ствердитися й розвиватися задля здорової фізично і психологічно української нації.

Література

1. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 року – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
2. Закон України «Про фізичну культуру і спорт» від 24.12.1993 року. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3808-12>.
3. Конституція України від 28.06.1996 року. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
4. Рекомендації парламентських слухань на тему: «Про реформу охорони здоров'я в Україні», схвалені Постановою Верховної ради України від 21.04. 2016 року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/13>